

SOĞUKLAMA İHTİYACI DÜŞÜK BAZI KIRAZ ÇEŞİTLERİNİN ÇUKUROVA SUBTROPİK İKLİM KOŞULLARINDAKİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

(Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümündeki Kiraz Denemeleri)

Adana'da Çukurova Üniversitesinde sıcak bölgelerde kiraz yetiştiriciliğinde ortaya çıkan sorunlara yönelik yürüttüğümüz çalışmalarda, anaç/çeşit çalışmaları, çeşitlerin ve Çukurova bölgesinin soğuklama süreleri, soğuklamanın kimyasal madde uygulamalarıyla karşılanması, dinlenmenin kesilmesi, budamada yeni teknikler, dölleme, ikiz meyve oluşumu, meyvelerde çatlama ve meyve tomurcuğu oluşumu dönemleri konularında yoğunlaşmıştır.

2012 yılında Adana'da özel sektörle işbirliği yapılmış ve Özler Tarım Çukurova'da kiraz yetiştiriciliği konusunda çok önemli gelişmeler kaydetmiştir. Özler Tarım 2013 yılında yurtdışından soğuklama gereksinimleri düşük 10 kiraz çeşidi getirerek bu konuda en önemli adımı atmıştır. Bu çeşitlerin bazıları 2015-2016 yıllarında Çukurova bölgesi Abdioğlu yöresinde çok güzel sonuç vermeye başlamıştır. Bu gelişmeler üzerine Özler Tarım 2017 yılında 12 çeşitten oluşan ikinci çeşit paketini devreye sokmuştur. Bu çeşitlerle de 2017 yılında Çukurova'da 3 lokasyonda (Abdioğlu, Ceyhan ve Çukurova Üniversitesi Adana Balcılı Kampüsü) 20-40 metre yükseltilerde denemeler kurulmuştur.

Çiçek açmasıyla baharı müjdeleyen kirazın Çukurova'da ilk hasadı, 2017 ve 2018 yıllarında nisan ayında yapılmıştır. Kiraz üretiminde kendi kendine yeten ve Dünya birincisi olan Türkiye bazı yıllarda ihracatta da ilk sırada yer almasına rağmen uzun süre bu yerini koruyamamış ve 3. veya 4. sıralara düşmüştür. Türkiye'de kiraz üretiminin haziran ve temmuz aylarında yoğunlaştığı görülmektedir. ABD de aynı dönemlerde üretim yapmaktadır. Bununla birlikte ABD Kaliforniya'da mayıs ayında yaptığı kiraz üretimi ile büyük bir avantaj sağlamaktadır. Dünyada kiraz üretiminin yapılmadığı veya en az yapıldığı aylar nisan, mayıs ve ağustos ayları olarak görülmektedir.

Çukurova Kirazının Piyasa Değeri Yüksek, Pazarı Çok Olacaktır.

Türkiye kiraz politikası açısından iki dönem öne çıkmaktadır. Bunlardan biri, geç turfanda kiraz yetiştiriciliğini ağustos ayında arttırmaktır. Bu durum, 1500 metre ve üzerindeki yüksek kesimlere çıkararak, geç olgunlaşan Sweet Heart gibi çeşitleri yayarak, gölgeleme etkisi olan örtü sistemleri kullanılarak ve geciktirme etkisi olan bazı uygulamalarla yapılabilir. Bu konuda tarafımızdan yeterli araştırma ve denemeler yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucu 1500 metre ve üzerindeki bölgelerde kirazların olgunlaşması en fazla 10-15 Ağustos'a kadar uzatılabilmektedir. Ancak ülkemizde bütün bunlar uygulansa bile oluşacak kiraz üretim miktarının toplam üretimdeki payı çok fazla olmayacaktır. Çünkü yüksek kesimlere çıkıldıkça hem tarım alanları azalmakta hem de sulama imkanları azalmaktadır. 1900 metrelerden sonra da kış ve ilkbahar donları da kiraz yetiştiriciliğini kısıtlamaktadır.

Türkiye kiraz politikası açısından ikinci ve en önemli dönem ise nisan-mayıs aylarında erken turfanda kiraz yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılacağı dönemdir. Amerika birleşik devletlerinde Akdeniz iklimine benzer koşullara sahip Kaliforniya bölgesinde Nisan-Mayıs aylarında olgunlaşan kirazların yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Bütün bunlar incelendiğinde, Ülkemizde kiraz üretim ve pazarlama potansiyeli açısından alçak rakımlar ön plana çıkmaktadır. Bunun en büyük nedeni alçak rakımlarda tarım alanları potansiyeli ve sulama imkanının çok yüksek olmasıdır.

Akdeniz Bölgesi olarak özellikle Adana ve Ceyhan'da yapılacak kiraz üretimi ile nisan ve mayıs aylarında derimi yapılacak kirazın piyasa değeri çok yüksek olmakla birlikte, herhangi bir pazarlama sorunu olmayacağı da görülmektedir. Ülkemizin son yıllarda ihraç ettiği taze meyve ve sebze kilogram başına en yüksek gelir kirazdan elde edilmektedir. Erken turfanda kiraz yetiştiriciliği üreticilerimize, ihracatçılarımıza ve Ülkemize iç ve dış pazarda büyük avantajlar sağlayacaktır.

Prof. Dr. Ali KÜDEN
Çukurova Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Bahçe Bitkileri Bölümü

